

Kiliselerimize Hoşgeldiniz

Bilgilendirme rehberi

İÇİNDEKİLER

Episkoposların selamları	3
Hristiyanların cemaati olarak kilise	4
Tanrıvi olarak kilise	7
Dışarıdan kilise binası - ilk izlenimler	8
İçeriden kilise binası - ilk izlenimler	9
En önemli ibadet şekilleri	10
Kürsü, minber ve Kutsal Kitap - Tanrı'nın sözünü dinlemek	11
Altar, ekmek ve şarap - Son Akşam Yemeği'ni kutlamak	13
Vaftiz teknesi - Vaftizle Tanrı'ya ait olmak	16
Hristiyanlar tek Tanrı'ya inanırlar	17
Haç ve paskalya mumu her kilisede bulunur	18
Resimler ve heykeller Tanrı'yı anlatırlar	19
Kilisede müzik	23
Tövbe kürsüsü - Günahların affı	24
Kilisedeki mezarlar	25
Ayin için özel kıyafetler	26
Sadaka kutusu ve bağış torbası - Cemaat için bağışlar	27
Kiliselerin iman yaşamı ve bayramları	28
Sakramentler ve kutsalınla yaşama eşlik etmek	28
Hristiyanlığın büyük bayramları	30
Tipik katolik ve tipik protestan bayram günleri	33
Hac yolculukları ve hacca gitmek	35
Hristiyanlık geniş bir yelpazeli cemaattir	36
İmanda birlik içinde	38
Semboller ve resimlerin kaynakları	39
Künye	40

Merhaba

“İşte buradayım!” - Farklı inanç ve görüşlerden insanların karşılaşması bu açık teklifle başlar. Karşısındakine yönelik belli bir pozisyonda olmak diğer dinin mensupları için önemli olanı ve hangi umuda dayalı olarak yaşadıkları konusunda soruları ve anlamayı mümkün kıldığı için ülkemizde daha iyi bir birarada yaşamaya yardımcı olur.

“İşte buradayım!” – Kutsal Kitap'ta insanlar işte bu açıkça hazır olmakla Tanrı'nın önüne çıkarlar – onlardan bazıları İbrahim (Yaratılış 22) Musa (Mısır'dan Çıkış 3) ve Yeşaya'dır (Yeşaya 6).

“İşte buradayım!” – Bilgilendirme rehberimizle kilise binalarının ve hristiyan imanının anlamını bilmek isteyenlere ilk yanıtları sunmak istiyoruz. Bu konuda özellikle müslüman hemşerilerimize hitap ediyoruz. Bu nedenle rehberin metninde devamlı olarak islamiyetle benzerlik veya farklılıklar konusunda küçük açıklamalar yer almaktadır.

Bilgilendirme rehberimiz Oldenburg bölgesi Protestan-Lutheryan ve Roma-Katolik kiliselerince beraberce hazırlanmıştır. Böylesi ortak bir kilise rehberi bir yenilik durumundadır. Bu her iki kilisenin ne kadar ortak yanları olduğunu göreceksiniz. Bununla birlikte her birinin kilise binası veya içeriğinde kendini gösteren farklı özellikleri vardır. Bu sayede içinde bulunduğunuz kilisenin bir protestan veya katolik kilisesi olduğunu hemen anlayabilirsiniz.

Keşif sırasında sevinç duymanızı dileriz

Wilfried Theising
Vekil episkopos
Münster Katolik Episkoposluğu
Oldenburg İdare Bölgesi

Thomas Adomeit
Episkoposluk temsilcisi
Oldenburg
Protestan-Lutheryan Kilisesi

*Kim olduğumu
biliyor musun?*

“Kilise” sözcüğünün iki anlamı vardır. Bir anlamı hristiyanların cemaatini ifade eder. “Kilise” sözcüğü diğer taraftan imanlıların ibadet etmek ve ayin kılmak için biraraya geldiği binayı tanımlar.

Hristiyanların cemaati olarak kilise

Hristiyanlık 2,2 milyar mensubu ile büyük dinlerden biridir. Dünya çapında yayılmış bir dindir. “Hristiyanlık” (Mesihî) terimi yaklaşık 2.000 yıl önce Filistin’de yaşamış olan İsa Mesih’in adından doğmuştur.

Hristiyanlar Nasıralı İsa’nın Tanrı tarafından gönderilmiş “Mesih”, Öğretmen ve Kurtarıcı olduğuna inanırlar. İsa Tanrı’yı Babası olarak tanımladı ve kendisini de Tanrı’nın Oğlu olarak gördü.

İmanlılar İsa Mesih aracılığıyla Tanrı'nın kim olduğunu ve nasıl davrandığını öğrenebilirler. Hristiyanlar, Tanrı'nın Oğlu'nu ölüme terketmediğine, aksine O'nu yeni bir yaşama dirilttiğine inanırlar. Bu nedenle Tanrı'nın kendilerini de ölüme terketmeyeceğine, aksine sonsuz yaşama dirilteceğine inanırlar.

Hristiyanlığın kutsal metni Kutsal Kitap'tır. Kutsal Kitap'ta Tanrı'nın Ruh'u ve Söz'ü diri bir şekilde mevcuttur. Bu nedenle Kutsal Kitap hristiyanlar için Tanrı'nın Sözü'dür.

Hristiyanlığın temel ifadesi "Tanrı sevgidir".

En önemli buyruk şu çifte buyruktur:

Tanrın olan Rab'bi bütün yüreğinle seveceksin, komşunu da kendin gibi seveceksin.

Hristiyanlar Tanrı'nın herşeyi, göğü ve yeri, görünen ve görünmeyen dünyayı yarattığına inanırlar. Tanrı insanları yaradılışı korumak, doğaya özen göstermek ve zarar vermemekle görevlendirmiştir.

Tanrı, Kutsal Ruh'u aracılığıyla insanların arasında mevcuttur ve onlara rehberlik eder.

Haftanın en önemli günü Pazar günüdür. Hristiyan imanlılar Pazar günleri beraberce ayine katılırlar.

Hristiyanlık geniş yelpazeli bir cemaattir

Almanya'da katolik kilisesi ve protestan kilisesi en büyük hristiyan cemaatleridir. 16. Yüzyıla kadar beraberce tek bir kilise durumunda idiler. 16. Yüzyılda "Reformasyon" hareketi gerçekleşti. İman gerçekleri konusunda büyük bir mücadeleye sebep oldu. Bu durum o tarihte ayrılığa yolaçtı.

Doğu Avrupa ve Ortadoğu'da hristiyan imanlıların çoğunluğu ortodoks geleneği mensubudurlar.

Almanya'da bu protestan, katolik ve ortodoks kiliselerin yanında diğer bağımsız kiliseler de vardır. Onlardan bir çoğu bağımsız kilise olarak anılır (bkz. Sayfa 36-37). Ortodoks geleneğindeki hristiyanlık kilise binaları protestan veya katolik kilise binalarından biraz daha farklı görünürler. Farklı bağımsız kiliselerin ibadet mekanları da farklı şekillerde düzenlenmiştir.

Farklı kiliselerden episkoposlar ve pastörlerle ekümenik bir ayin

Oldenburg yöresindeki hristiyan imanlıların çoğu ya protestan-lutheryan ya da roma-katolik kilisesi mensubudurlar. Bu nedenle broşürümüz devam eden sayfalarda bu iki kilisenin tipik özelliklerini göstermektedir.

Tanrıevi olarak kilise

Özel bir kutsama veya adama ile bir kilise binası özel bir yere dönüşür. Ayinin kutlanmasına hizmet eder. Hristiyanlar bu ayin sırasında Tanrı ile insan arasında bir buluşmanın gerçekleştiğine inanırlar: Kutsal Kitap'tan okunduğu zaman Tanrı'nın sözünü dinlerler. Tanrı'ya dua ederek, O'nu överek ve ilahiler söyleyerek Tanrı'nın sözüne yanıt verirler. Ve ayin sırasında imanlılar akşam yemeğini (protestan) veya komünyonu (katolik) alırlar.

İnsanlar normal ayin saatlerinin dışında da kiliseye gelirler: sessizce düşünmek, yaşamsal konularda Tanrı'nın rehberliğini aramak, meditasyon yapmak veya daha küçük formlarda ibadet etmek için. Bu sayede teselli bulmayı ve yaşamları için güçlenmeyi ümit ederler.

Kilise binaları dışarıdan bu kadar farklı görünebilirler.

Kilise binasının dış görünüşü – ilk izlenimler

Kiliselerin kuleleri uzaktan da görülebilen işaretlerdir. Köylerin veya şehirlerin görünümünde bir rol oynarlar. Birçok kilise kulesine zaman içerisinde büyük saatler yerleştirilmiştir. Kilise kulelerindeki saatler insanlara Tanrı tarafından armağan edilmiş olan yaşam süresinin ne kadar değerli olduğunu

hatırlatırlar. Çanlar hristiyanları duaya ve ayine çağırırlar. Kiliselerin giriş kapıları, özellikle eski kiliselerde çok etkileyici bir şekilde donatılmıştır.

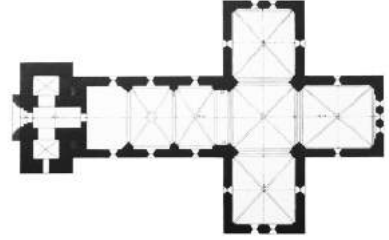

Mümkün olduğu yerlerde bir caminin minaresinden namaz çağırısı yapılmaktadır.

Kilise binasının içten görünümü – ilk izlenimler

Kilisenin iç mekanında banklar veya sandalye sıraları vardır. Büyük imanlıların altara yönelik olmalarıyla insanların Tanrı'ya yönelimleri belirginleşir. Kilise binasının doğuya dönük olması eski bir gelenektir. Bu, İsa Mesih'e yönelimi sembolize eder: Nasıl ki doğudan yükselen güneş karanlığa ışık getiriyorsa, Mesih de hristiyanlar için "Dünya'nın ışığıdır."

Yukarıdan bakıldığında eski kiliselerin çoğunlukla haç şeklinde olduğu görülür.

Camilerde mihrap Mekke'ye yöneliktir.

İbadet sırasında en önemli duruş şekilleri

Hristiyanlar ayin sırasında farklı duruş ve hareketlerle Tanrı'ya olan ilişkilerini belirtirler. Örneğin dua sırasında ellerini birleştirirler. Katolik imanlılar ayine haç çıkarmakla başlar ve bitirirler. Bu sırada elle bedeninin üst bölümünde bir haç işareti yapılır. Bu imanlarının belirgin bir ifadesidir.

İmanlılar, Tanrı tarafından çağrılı olarak Tanrı'nın önündedirler. İmanlarını ifade ederken ayakta dururlar. Oturarak ve ayakta durarak Tanrı'nın sözünü ve vaazı dinlerler. Tanrı'ya olan saygıları ve O'nu onurlandırmalarını bazen eğilerek gösterirler. Bir-

çok ayinde imanlılar birbirlerine el uzatıp tokalaşırlar ve birbirlerine "Esenlik seninle olsun" dileğindedir.

Katolik hristiyanlar bazen dua ederken diz çökerler. Bu nedenle katolik kiliselerinde diz çökülen sıralar mevcuttur. Diz çökmek Tanrı'nın önünde tevazunun bir işaretidir.

Camide de Tanrı ile insan arasındaki ilişki duruş ve hareketlerle belirginleşir; en belirgin olanları eğilme, secdeye varma ve selamlamadır.

Kürsü, vaaz balkonu ve Kutsal Kitap - Tanrı'nın sözünü dinlemek

Kutsal Kitap'tan okumalar için bir kürsü kullanılır. Katolik kiliselerinde bu kürsüden vaaz verilir.

Bir çok kilisede bir vaaz balkonu vardır. Özellikle protestan kiliselerinde bu balkondan vaaz verilir. Bu nedenle İncil'i duyurma yeri olarak özel bir anlama sahiptir. Vaaz balkonları genellikle sanat eserleriyle bezenmiştir.

Camilerde de vaazın verildiği daha yüksekte duran bir bölüm olarak minber vardır.

Kutsal Kitap hristiyanlığın kutsal metinlerini içerir. Hristiyanlıkta Kutsal Kitap Tanrı'nın sözü olarak geçerlidir. Tanrı'nın yeryüzündeki etkinliklerine tanıklık eder.

Kutsal Kitap günümüzde dünyanın hemen hemen tüm dillerine tercüme edilmiş durumdadır. Bu sayede bütün insanlar Tanrı'nın sözünü okuyabilir ve anlayabilirler.

Kutsal Kitap "Eski Ahit" ve "Yeni Ahit" denilen iki bölümden oluşur.

Eski Ahit yaradılışın anlatılmasıyla başlar. Tanrı'nın halkı İsrail'le özel bir bağ kurduğuna tanıklık eder. Eski Ahit hristiyan ve yahudi inançlarını birbirine bağlar, çünkü yahudiliğin de kutsal kitabıdır.

Yeni Ahit'teki dört İncil İsa'nın yaşamını, sözlerini ve yaptıklarını anlatırlar. Yeni Ahit'in diğer bölümlerinde ise ilk hristiyan cemaatlerinin imanı ve yaşamı söz konusudur.

İslamiyetin kutsal kitabı Kuran'dır. Müslümanlar Kuran'ı hem namazda ve hem de namaz dışında arapça olarak okurlar. Daha iyi anlaşılması için Kuran'ın hemen her dile tercümeleri mevcuttur.

Altar, ekmek ve şarap – Son Akşam Yemeği'nin kutlanması

Kilisede merkezi bir bölüm altardır. Cemaat bu masanın etrafında toplanır. Son Akşam Yemeği töreninde cemaat Dirilmiş Mesih'in mevcudiyetini hisseder. Günümüzde bütün katolik kiliselerinde ve bir çok protestan kilisesinde ortada bağımsız olarak duran bir altar mevcuttur.

Eski kiliselerde yüksek altar olarak anılan altar türü görülebilir. Yüksek altar duvara dayalıdır ve resimlerle süsüldür. Bu süslemelerde çoğunlukla İsa'nın, havarilerin veya farklı azizlerin yaşamlarından kesitler yansıtılır.

Katolik kiliselerinde ayin ortada bağımsız olarak duran altarda kılınır. Bu şekilde cemaat ve imanluların katılımı daha iyi algılanır. Protestan kiliselerinde ise hem bağımsız altarda hem de yüksek altarda dua edilip Son Akşam Yemeği kutlanabilir.

Rab'bin Sofrası ayininde ekmek ve şarabın anlamı

İsa'nın havarileriyle Son Akşam Yemeği'nin anılması hristiyan imanlılar için özel bir anlama sahiptir. Hristiyanlar ayinlerinde bugüne kadar devamlı olarak Rab'bin Sofrasını kutlamışlardır. Çünkü İsa

onlara, bu Son Akşam Yemeği'ni anarak ekmeği ve şarabı aldıklarında kendisinin şahsen bu ekmek ve şarapta mevcut olacağını vadedmiştir.

Şarap dolu kadeh ve (yuvarlak "Hostiyeler" şeklinde) ekmek

Katolik dindarlığının özel şekilleri

Katolik imanlılar İsa Mesih'in ayinden sonra da kutsanmış ekmekte (Hostiye) mevcut kaldığına inanırlar. İşte bu nedenle hostiyeler ayinden sonra efkaristiya dolabında muhafaza edilirler. Efkaristiya dolabı sadece katolik kiliselerinde mevcuttur.

Efkaristiya dolabının yakınında kırmızı bir cam haznede gece gündüz "ebedi ışık" yanar. Bu, İsa Mesih'in kutsanmış ekmekte kalıcı mevcudiyetinin bir sembolüdür.

Her ayinde Rab'bin Sofrası töreni yer alır mı?

Katolik kilisesinde Rab'bin Sofrası töreninin yer aldığı ayın en önemli ibadet şeklidir. Diğer ibadet şekilleri daha seyreklerdir. Rab'bin Sofrası katolik kilisesinde "Komünyon" (birlik) olarak adlandırılır. Pro-

testan kilisesinde ise Rab'bin Sofrası'nın dahil olduğu ayın en önemli ibadet şeklidir. Diğer ibadet şekilleri daha seyreklerdir. Rab'bin Sofrası katolik kilisesinde "Komünyon" (birlik) olarak adlandırılır. Pro-

Vaftiz kurnası - Vaftizle Tanrı'ya ait olmak

Vaftiz kurnası, su ile vaftizin gerçekleştirildiği yerdir. Vaftiz insan ömründe sadece bir defa, genel olarak bebeklik ve küçük çocuk çağında uygulanır. Vaftiz ile insan kiliseye kabul edilmiş olur. Vaftiz aracılığıyla insan Tanrı'nın önünde tertemiz bir şekilde durur, çünkü Tanrı "Evet" diyerek onu kabul etmiştir. Vaftiz "Baba, Oğul ve Kutsal Ruh'un adına" gerçekleştirilir.

Katolik kilisesinde kutsanmış su kurnası

Katolik kiliselerinin girişinde kutsanmış su kurnaları yer alır. İnanlılar kiliseye girdiklerinde parmaklarını ıslatır ve haç çıkarırlar. Kutsanmış su imanlıya vaftizi ve vaftizde verilen sözü hatırlatır. Protestan kiliselerinde kutsanmış su kurnaları yoktur. Kutsanmış su ile gerçekleştirilen törenler protestan litürjisinde yer almaz.

Vaftiz kurnaları ve kutsanmış su kurnaları müslümanlara namazdan önce abdest almalarını hatırlatır.

Hristiyanlar tek Tanrı'ya inanırlar

Tanrı'nın Üçlülüğü biz insanlar için zor anlaşılabilir bir kavramdır. Üçlülük, tek olan Tanrı'nın insanlar tarafından farklı şekillerde algılanması demektir. Tanrı insanlara farklı şekillerde yönelir:

Herşeyin yaratıcısı ve Baba olarak Tanrı

İsa Mesih'te insan bedeni almış ve insanları kurtarmış Oğul olarak Tanrı

İnsanları aydınlatan Kutsal Ruh olarak Tanrı.

Hristiyan imanı için Meryem'in oğlu olarak doğan ve İsa adıyla anılan Mesih merkezi öneme sahiptir. Meryem'in oğlu olarak tam bir insandır. Hristiyanlar İsa'da Tanrı'nın şahsen yeryüzünde belirdiğine inanırlar. Bu nedenle İsa'yı Tanrı'nın Oğlu olarak onurlandırır.

Tanrı'nın üçlülüğünün üç figür ile sembolik olarak temsili: Tanrı arka planda "Baba", onun önünde haçta duruş şekliyle "Oğul" ve onun da önünde güvercin şekliyle "Kutsal Ruh" olarak. Daire şeklindeki çerçeve ise Tanrı'nın bir ve tek oluşunu vurgular.

Haç ve paskalya mumu her kilisede bulunurlar

İsa yaklaşık 30 yaşındayken çarmıha gerildi. Haç hristiyanlığın temel sembolüdür: Tanrı, en derin acılarına kadar insanlarla baş içindedir. İşte bu şekilde çarmıhta ölüm ile Tanrı ile insan arasındaki ayrılık ortadan kalmıştır.

İsa ölümünden üç gün sonra diriltiştir. Hristiyanlar için İsa'nın ölümü ve dirilişi yeni bir yaşamın başlangıcıdır. Bu nedenle öldüklerinden sonra onların da Tanrı'nın yanında yaşama umutları vardır.

Kiliselerde paskalya mumu bulunur: Paskalya gecesinde kiliseye taşınır. Her Pazar günü ayinde yakılır. Yeni yaşamın ışığını sembolize eder.

İmanlılara vaftizleri sırasında paskalya mumundan tutuşturulan bir vaftiz mumu verilir. Bunun anlamı: Mesih onların yaşamlarını aydınlatır.

Resimler ve heykeller Tanrı'yı anlatırlar

Eski dönemlerde insanlar okuma yazma bilmedikleri için kiliselerde bulunan resimler ve diğer tasvirler İsa'nın mesajını anlamalarına yardım ediyordu.

Hristiyanlıkta resim yasağı yoktur. Tanrı kendisini zaten İsa Mesih'te görünür kılmıştır. İsa'nın sözleri ve eylemlerinde Tanrı bizler için görünür hale gelmiştir.

Tanrı'yı temsil eden resimler elbette Tanrı'nın gerçek bir resmi değildir. Ancak Tanrı'nın özellikleri konusunda bilgilendirirler.

Kutsal Kitap'taki konular hakkında resimleri özellikle İsa'nın yaşamıyla ilgili olanlar hem protestan hem de katolik kiliselerinde görülebilir. Ancak kiliselerdeki resimler ve sanatsal temsil konusunda farklı düşünce tarzları oluşmuştur.

"Merhametli Baba" tablosu Tanrı'nın merhametinden bahsetmektedir.

Camilerde de çoğunlukla hat sanatıyla işlenmiş şekilde Tanrı'nın (Tanrı'nın 99 adı), peygamber Muhammed'in ve dört halifenin adı ve Kuran'dan özel ayetler bulunur.

Haç yolunun 14 durağı İsa'nın acı dolu yolunu anlatırlar

"Haç yolu" insanlara İsa'nın son gününde yaşadığı eziyet ve acılardan sahneler ve duraklar gösterilen resim dizisidir. Bütün katolik kiliselerinde ve bazı protestan kiliselerinde böylesi resim dizileri bulunur. Bu temsiller, İsa'nın çektiği eziyetleri düşünmek için yardımcı olur.

Çoğunlukla 14 resimden oluşan dizi İsa'nın mahkum edilmesiyle başlar. İsa'nın ağır haçı nasıl taşımak zorunda kaldığını ve bu ağır yükün altında nasıl üç kez yere düştüğünü gösterir.

Resimler İsa'nın haça giden yol üzerindeki karşılaşmalarını anlatırlar:

Annesi Meryem ile,
İsa'ya terini silmesi için mendil veren Veronika ile,
Ağlayan kadınlarla ve
İsa'ya haçını taşıması için yardım eden Kireneli Simon ile.

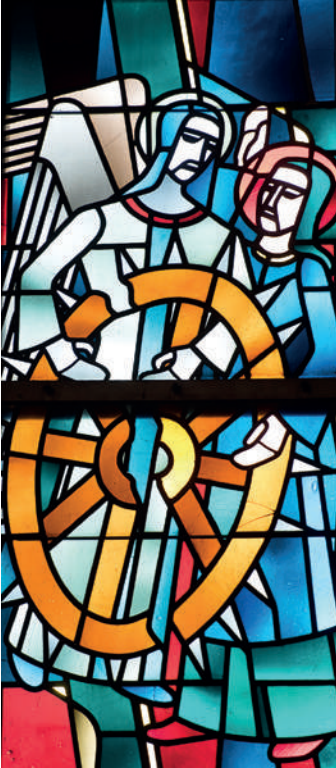
Son olarak da İsa'nın çarpmıha gerilmesini, çarpmıhta ölümünü ve defnedilmesini gösterirler.

Azizler: İmanda örnek olanlar – veya daha fazlası?

Azizler hem protestanlar hem de katolikler için imanda örnek olan şahsiyetlerdir. Katolik imanlılar ayrıca dualarında azizlerden Tanrı'nın yanında şefaathçiler olarak yardımlarını dilerler. Katolik kiliselerinde çoğunlukla azizlerin resimleri ve heykelleri görülür. Azizler çoğunlukla yaşamlarıyla ilgili bir konuyla resmedilirler. Kiliseler çoğu yerde azizlerin adıyla adlandırılmışlardır.

Şehitler, azizlerin içinde özel bir grubu oluştururlar. Onlar, İsa Mesih'e olan imanları uğruna canlarını vermeye ve korkunç bir ölüme katlanmaya hazırdılar. Bu sayede imanları için özel bir tanıklık sundular. Onlar da çoğu kez kendilerine işkence edenlerin kullandıkları işkence aletleriyle resmedilirler.

Aziz Martin pelerinini bir yoksulla paylaşıyor.

Azize Katharina bir çarkla işkence edilerek öldürüldü.

Meryem ve meleklerin anlamı

Katolik kilisesinde İsa'nın annesi Meryem'in onurlandırılması özel bir anlama sahiptir. Bu nedenle kiliselerde çok çeşitli şekillerde tasvir edilir: örneğin tesellici, koryucu, matem tutan veya kraliçe şeklinde.

Protestan kiliseleri Meryem'in onurlandırılması konusunda daha ihtiyatlıdır. Kutsal Kitap'tan sahneler söz konusu değilse Meryem'i tasvir eden resimler bulunmaz.

Bir çok kilisede meleklerin tasvirleri görülür. Kutsal Kitap'ta melekler Tanrı ile insanlar arasında haberciler olarak görülür. Melekler halkın dindarlığında büyük bir rol oynarlar.

Melek Gabriel Meryem'e Tanrı'nın kudretiyle Oğlu İsa'ya hamile kalacağını müjdeliyor.

*Meryem Kuran'da da ismen anılır. Kuran, başka hiçbir kadına İsa'nın annesi Meryem kadar yer ayırmaz.
19. sure Meryem'in adını taşır.*

*İslamiyette de meleklerin önemli bir rolü vardır.
Ancak çoğunlukla resimlerle tasvir edilmezler.*

Kilisede müzik

Oldenburg bölgesindeki her kilisede bir org mevcuttur. Ayinler çoğunlukla org müziği ile başlar ve sona erer. Org cemaatin ilahilerine eşlik eder. Bu nedenle her kilisede ilahi kitapları vardır. Kilise koroları da çoğu kez ayini şekillendirirler. Trompet koroları özellikle protestan kiliselerinde büyük bir öneme sahiptirler. Ancak günümüzde ise ayinlerde başka enstrümanlar da çalınır, örneğin gitar, flüt

veya bateri. Kutsal Kitap'tan "Nefes alan herşey Rab'bi övsün" ayetine uygun şekilde kilisedeki bütün sesler ve enstrümanlar Tanrı'ya övgüye katılmalıdır. Kilise müziği aynı zamanda Tanrı'nın sözünün vazedilmesinin bir şeklidir.

Töbve kürsüsü – Günahların affı

Töbve sırasında imanlılar günahlarını itiraf eder ve bundan dönmeye söz verirler. Ruhaniler ise Tanrı'nın adına günahlarının affını onlara bildirirler.

Katolik kilisesinde genellikle yan duvarlarda töbve için kapalı töbve kürsüleri yer alır. Çoğu zaman yan taraflarından girişi olan küçük dolaplar gibi görünürler. Töbve sırasında bu dolabın orta tarafında bir rahip oturur.

Töbve edenler ise aradaki bir ayırıcı bölmenin arka tarafında diz çökerler.

Bu töbve şekli protestan kiliselerinde daha az tatbik edilir. Bu nedenle protestan kiliselerinde böylesi töbve kürsüleri yoktur.

Töbve görüşmeleri günümüzde bir odada da gerçekleştirilebilir. Bu hem protestan hem de katolik kiliseleri için geçerlidir.

Müslümanlarda benzeri bir töbve ve af şekli yoktur. Ancak işlenen günahlara pişman olunması ve günahlardan dönmenin gerekliliğini bilirler. Camilerde töbve kürsüsü yoktur. Herkes direk olarak Tanrı'dan af dileyebilir. Çünkü sadece Tanrı günahları bağışlayabilir. Kimse bunu O'nun adına yapamaz.

Kilisedeki mezarlar

Bazı eski kilise binalarında mezarlar bulunur. Kilisenin duvarlarında, ancak bazen kilisenin zemininde de mezar taşları görülebilir.

Sadece özel, önemli şahsiyetler bu şekilde kilise içinde defnedilmişlerdir.

Müslümanların ölülerini ibadet mekanlarında defnetmeleri yaygın değildir. Şiilerde her ne kadar cami içinde mezarlar olsa da bunlar namaz kılınan bölümlerde değildir. Bunlarda da sözkonusu olan örneğin peygamber Muhammed'in soyundan gelenler gibi özel şahsiyetlerdir.

Ayine özgü özel kıyafetler

Protestan kiliselerinde pastörlük yapan erkek veya kadınların vaaz ve ayin kıyafeti genellikle cüppedir.

Katolik kiliselerinde ise rahip bir ayin kıyafeti giyer. Ayin kıyafetinin rengi kilise yılının dönemlerine göre değişir.

Sadaka kutusu ve bağış torbası - Cemaat için bağışlar

Sadaka kutusu genellikle kilisenin giriş bölümünde yer alır. Bağış kutusuna para atan kişi cemaatin çalışmalarını desteklemiş olur. Sadaka vermek Hristiyanlığın ilk dönemlerinden beri bir hayırseverlik eylemi olarak görülür. Hristiyan kardeş sevgisi kendini yoksul ve sıkıntı içindeki insanların desteklenmesiyle ifade eder.

Ayin sırasında da bu "sevgi bağışları" toplanır. Bunun içinde küçük sepetçikler veya "bağış torbası" kullanılır. Tanrı'ya şükranın ifadesi olarak toplanan para altın yanına konulur.

İslamiyette hem gönüllü olarak verilen sadaka, hem de zorunlu yıllık zekat vardır (zekat İslam'ın beş şartından üçüncüsüdür). Bunlar öncelikle muhtaç olanların maddi olarak desteklenmesidir.

Kiliselerin iman yaşamı ve bayramları

Sakramentler ve kutsamalarla yaşama eşlik etmek

Sakramentler Tanrı'nın yakınlığının özel işaretleridir. İmanlılar sakramentlerde Tanrı'nın onların yaşamlarına eşlik ettiğini hissederler. Protestan kilisesi temel olarak iki sakramentten bahseder. Katolik kilisesi ise yedi sakrament kabul eder.

Ortak sakramentler řunlardır:

- Vaftiz (bkz. sayfa 16): Vaftiz aracılığıyla insanın Tanrı'ya ait ve kilisenin mensubu olduğu belli olur,
- Rab'bin sofrası, katolikler tarafından "komünyon" olarak da anılır.

Katolik kilisesi bunlardan başka beş sakrament daha kabul eder. Protestan kiliselerinde ise bu kutsal kutsama vardır.

1. Katolik imanlılara gençlik çağlarında kuvvetlendirme sakramenti bağışlanır. Bu sakramentle Tanrı Kutsal Ruh'unu onlara destek ve güçlendirici olarak gönderir. Gençler bu tören sırasında vaftiz sözlerini yenilerler. Aynı şekilde protestan gençler de uygun eğitmeden sonra güçlendirme töreni sırasında vaftizlerini onaylarlar.

2. Katolik kilisesi evlilik sakramentini kabul eder. Tanrı, erkek ile kadın arasındaki sevgiyi kutsallaştırır. Evlilik Tanrı'nın özel kutsaması altındadır. Protestan kilisesi kilisede evlilik töreni sırasında evlilik başını kutsar. Günümüzde bir çok protestan kilisesinde eşcinsel çiftler de kutsanabilmektedirler.

3. Katolik inancına göre rahipliğe kutsanma sakramentinde kutsanan kişi Mesih'in adına kilise için etkin olma yetkisine kavuşur. Katolik kilisesinde sadece erkekler rahip olabilirler. Protestan pastörü olan erkek veya kadınlar görevlendirme sırasında yürütecekleri göreve atanırlar. Görevleri arasında özellikle Tanrı sözünün vaazı ve sakramentlerin idaresi yer alır.

4. Katolik tövbe sakramenti ve protestan tövbesinde Tanrı affı ve barışı armağan eder (bkz. sayfa 24).

5. Hasta yağı sakramenti ağır bir hastalık sırasında Tanrı'nın yakınlığı ve şifa vaadinin bir işaretidir. Protestan kiliselerinde ise hastaların kutsanması yer alır. Bu uygulamalar teselli ve destek başlıklarlar.

Hristiyanlığın büyük bayramları

Kilise yılı takvim yılından farklı olarak Advent döneminin birinci Pazar günü ile başlar. Bu tarih ise Kasım ayının sonu veya Aralık ayının başlangıcına denk düşer.

Advent ve Noel

Dört haftalık advent dönemi boyunca hristiyanlar Noel, yani İsa'nın doğumu bayramına hazırlanırlar. Advent geliş, varış demektir. Advent döneminde kiliseler advent çelenkleri ile süslenir.

Protestan ve katolik kiliselerinin geleneğinde Noel bayramı 24 Aralık'taki kutsal akşam ile başlar ve 26 Aralık tarihine kadar devam eder. Noelde kiliseler Noel ağaçları ile süslenir. Birçok kilisede minyatürler İsa'nın doğumu sürecindeki olayları tasvir ederler.

Noel bayramının geleneğine çocuklar tarafından hazırlanan minyatür oyunları ve törensel Noel konserleri de dahildir.

İsa'nın doğumu ile ilgili Kutsal Kitap'ta ve Kuran'daki aktarımlar benzerlikler gösterirler: Melek Meryem'e bir adamdan değil, Tanrı'nın etkisiyle bir oğlu olacağı müjdesini getirir. Kuran'dan farklı olarak Kutsal Kitap İsa'nın bir ahırda doğmasından ve ardından acımasız egemen Herodes'ten dolayı İsa ve ailesinin kaçmak zorunda kalmasından bahseder.

Oruç ve çile dönemi – Paskalya – Pentekost

İmanlılar yedi hafta boyunca Paskalya'ya hazırlanırlar. Bu hazırlık sürecine oruç veya arınma dönemi denilir. Oruç sırasında imanlılar örneğin keyif aldıkları yiyeceklerden imtina ederler ve bu sayede yaptıkları tasarrufları muhtaç olanlar için bağışlarlar.

Oruç tutarak kendilerini yeniden Tanrı'ya yöneltirler. Çile dönemi ise bakışları özellikle bizim için bütün eziyetlere katlanan İsa'nın çektiği acılara yöneltilir.

Ramazan ayındaki oruç İslam'ın dördüncü şartıdır. Ramazan ayından sonraki ilk üç gün islamiyette ramazan ayının başarıyla tamamlanmasının kutlandığı bir bayramdır. Bu bayrama ramazan bayramı (id al-fitr) denilir.

Paskalya bayramı bahardaki ilk dolunaydan sonraki Pazar günüdür. Mart veya Nisan ayına denk gelebilir. Paskalya hristiyanlığın en önemli bayramıdır. İmanlılar Paskalya'da İsa'nın dirilişini kutlarlar. İsa Mesih dirilişi ile ölümü yenmiştir.

Paskalya gecesinde ayindeki ışık merkezi bir role sahiptir. O gece yeni paskalya mumu yakılır. Birçok cemaatte Paskalya bayramı akşamın karanlığından Pazar gününün sabah ilk saatlerine kadar kutlanır.

Paskalya bayramından 40 gün sonra Mesih İsa göğe yükseldiği için kiliseler Mesih'in Göğe Yükselişi bayramını kutlarlar.

Paskalya'dan 50 gün sonrası ise Pentekost, yani Kutsal Ruh'un Gelişi bayramıdır: Tanrı insanlara destek ve yardımcı olarak Kutsal Ruh'u göndermiştir. Ruh'un gücü genellikle ateşten diller olarak, Kutsal Ruh da güvercin şeklinde tasvir edilir.

Kuran İsa'nın çarmıha gerilmediğini ve öldürülmediğini söyler. Aksine Tanrı O'nu kendi katına yükseltmiştir.

Tipik katolik ve tipik protestan bayram günleri

Efkaristiya bayramı tipik bir katolik bayramıdır. Pentekost bayramından on gün sonra yeralır. Efkaristiya bayramının tören alayı sırasında bir mostra çatılı bir örtünün altında taşınır. Mostranın ortasında ise kutsanmış bir efkaristiya yeralır (bkz. küçük resim). Katolik imanına göre efkaristiyada Mesih mevcuttur.

Azizlerin yortuları ve örneğin "Meryem Ana'nın Göğe Yükselişi" bayramı (15 Ağustos) gibi Meryem Ana'ya adanmış bayramlar tipik katolik bayramlarıdır.

Protestan imanlılar her yıl 31 Ekim'de çoğunlukla akşamları kılınan bir ayinle Reformasyon Bayramı'nı kutlarlar. Bu bayram Martin Luther'in 31 Ekim 1517 tarihinde Wittenberg şatosu kilisesinin kapısına tezlerini asmasını hatırlatır. Luther bu şekilde katolik kilisesi içinde bir yenilenmeyi başlatmayı amaçlamıştı. Sonuçta ise bu durum katolik kiliselerinden bağımsız protestan kiliselerinin kuruluşuna götüren bir reform hareketinin ("Reformasyon") doğuşuna yolaçtı.

Bir diğer tipik protestan bayramı ise Tövbe ve Dua Günü'dür. Kasım ayının ikinci yarısında, kilise yılının son Pazar gününden önceki Çarşamba günü kutlanır. Tövbe ve Dua Günü imanlıları Tanrı'nın önündeki yaşamlarını gözden geçirmeye ve tövbeye çağırır.

Reformcu Martin Luther

Hac yolculukları ve hacca gitmek

Hacca çıkmak hristiyan dindarlığına dahildir. Hacılar genellikle yalnız ve kendi kararlarıyla yola çıkarlarken toplu hac gezileri çoğunlukla kilise tarafından organize edilen toplu seyahatlerdir.

Farklı mezheplerden hristiyanların ziyaret ettiği hac mekanları vardır. Bunların arasında ise en başta Kudüs gelir.

Katolik hac mekanlarında çoğunlukla bir azizin "kalıntıları" olur. Bunlar orada onurlandırılan azizle ilgili hatıra eşyalar veya kalıntılardır. Oldenburg bölgesinde bulunan en önemli katolik hac mekanı Bethen'dir.

Mekke'ye hac yolculuğu islamiyetin beşinci şartı olarak dinsel görevler arasındadır, ancak bu sadece maddiyat ve sıhhat açısından bunu yerine getirebilecek durumda olanlar için geçerlidir.

Hristiyanlık geniş yelpazeli bir cemaattir

Protestan Kiliseleri

örneğin

Protestan-Lutheryan Kilisesi

Protestan-Reformist Kilisesi

Bağımsız Protestan-Lutheryan Kilisesi

Katolik Kiliseleri

örneğin

Eski-Katolik Kilisesi

Roma-Katolik Kilisesi

Bu şema Almanya'daki hristiyanlığın çeşitliliği hakkında genel bir bakış sunmaktadır. Örnek olarak en başta Oldenburg bölgesinde ACK (Arbeitsgemeinschaft Christlicher Kirchen) üyesi kilise cemaatleri belirtilmiştir.

Bunların dışında, çoğunlukla bu şemaya dahil edilemeyen, kendilerini "uluslararası-mezheplerüstü" gören çok sayıda bağımsız hristiyan cemaatleri de vardır.

Protestan Bağımsız Kiliseleri ve Bağımsız Kilise Cemaat Birlikleri örneğin

Baptistler

Serbest Protestan cemaatler (FeG)

Mennonitler

Metodistler

Bağımsız Pentekost Cemaatleri

Yedinci Gün Adventistleri

Ortodoks Kiliseler

örneğin

Kıpti-ortodoks Kilisesi

Rus-Ortodoks Kilisesi

Süryani-Ortodoks Kilisesi

İmanda birlik içinde

Hristiyanlık içinde birçok kiliseler ve kilise türü cemaatler mevcuttur. Hristiyan kiliseleri ayin kutlama, ibadethanelerini şekillendirme ve iman hakkındaki bazı konularda birbirinden ayrılırlar.

Ancak bütün hristiyan kiliseleri Kutsal Kitap, İman Açıklaması ve Mesih İsa'nın da şahsen etmiş olduğu "Göklerdeki Babamız" duası üzerine kuruludur.

Almanya'daki kiliselerin ve kilise türü toplulukların büyük çoğunluğu ACK (Arbeitsgemeinschaft Christlicher Kirchen) çatısı altında işbirliği için toplanmışlardır. Bu konuda daha fazla bilgiyi şu internet adresinden edinebilirsiniz: www.oekumene-ack.de

Niedersachsen eyaletinde ise Arbeitsgemeinschaft Christlicher Kirchen Niedersachsens (ACKN) işbirliği teşkilatı mevcuttur. Orada temsil edilen bütün kiliseler hakkında bakınız: www.ackn.de

Semboller ve resimlerin kaynakları

Seite	
3	Episkopos Jan Janssen (Oldenburg Prot.-Luth. Kilisesi/Axel Biewer) Vekil Episkopos Wilfried Theising (Münster Episkoposluğu idarecisi)
4	(Fotolia/storm)
5	(Fotolia/JenkoAtaman)
6	Oldenburg bölgesinde ekümenik kilise yılı açılış töreni (St. Catharina Kilisesi, Dinklage, 2014) Sağdan sola: Pastor Grützke (protestan-methodist), Episkopos Janssen (Protestan-Lutheryan), Vekil Episkopos Timmerevers (roma-katolik), Episkopos Aydın (süryani ortodoks), Pastor Seydlitz (protestan-bağımsız) (Johannes Hörnemann)
7 sol	St. Johannes Kilisesi, Wiefelstede (Albert Schad)
7 sağ	St. Marien Kilisesi, Schillig (Arnold Kalvelage)
8 sol	St. Matthius Kilisesi, Stadland-Rodenkirchen (Albert Schad)
8 sağ	St. Georg Kilisesi, Vechta (Dr. Ludger Heuer)
9 üst	(Oldenburg Protestan-Lutheryan Kilisesi)
9 alt	St. Margareta Kilisesi, Emstek (Johannes Hörnemann)
10 sol	(epd-bild/Norbert Neetz)
10 sağ	(Dr. Gabriela Lachner)
11 sol	St. Augustinus Kilisesi, Cloppenburg (Dr. Ludger Heuer)
11 sağ	Dreifaltigkeit Kilisesi, Oldenburg-Osternburg (Hergen Deuter)
12	(Deutsche Bibelgesellschaft)
13 sol	St. Georg Kilisesi, Vechta (Dr. Ludger Heuer)
13 sağ	St. Johannes Kilisesi, Bad Zwischenahn (Albert Schad)
14	Kampüs Kilisesi, Vechta (Johannes Hörnemann)
15	St. Augustinus Kilisesi, Cloppenburg (Dr. Ludger Heuer)
16 üst	(epd-bild/Jens Schulze)
16 alt	St. Johannes Baptist Kilisesi, Bakum (Dr. Ludger Heuer)
17	(Martin Manigatterer, Pfarrbriefservice)
18 sol	St. Lamberti Kilisesi, Oldenburg (Dr. Ralph Hennings)
18 sağ	St. Marien Kilisesi, Rastede (Albert Schad)
19	Rembrandt Harmensyoon van Rijn'in "Kaybolan oğulun eve dönüşü" tablosundan bir kesit. © The State Hermitage Museum (Fotoğraf: Vladimir Terebenin)
20	St. Marien Kilisesi, Rastede (Albert Schad)
21 sol	St. Catharina Kilisesi, Dinklage (Johannes Hörnemann)
21 sağ	St. Elisabeth Kilisesi, Hude (Reiner Backenköhler)
22	St. Elisabeth Kilisesi, Hude (Reiner Backenköhler)
23	Schnitger orgu, St. Cyprian- und Cornelius Kilisesi, Ganderkese (Albert Schad)
24	St. Laurentius Kilisesi, Langförden (Dr. Ludger Heuer)
25	St. Sixtus- und Sinicius Kilisesi, Hohenkirchen (Albert Schad)
26 sol	(Andreas Technow)
26 sağ	(Dr. Ludger Heuer)
27 sol	(Hergen Deuter)
27 sağ	(Dr. Ludger Heuer)
28	(Dr. Ludger Heuer)
29	(Peter Kreier)
30	(Dirk-Michael Grötzsch)
31	(angelika-kamlage.de)
32	St. Marien Kilisesi, Brake (Albert Schad)
33	Vechta Oythe'de Efkaristiya bayramı tören alayı (Johannes Hörnemann) Küçük resim: Vechta St. Georg Kilisesi'nden mostra (Johannes Hörnemann)
34	Martin Luther, Lucas Cranach d.Ä.'nin tablosu (Stiftung Luthergedenkstätten in Sachsen Anhalt)
35	Bethen'e kadınların hac yolculuğu (Johannes Hörnemann)
36/37	(Deutsche Bibelgesellschaft)
38	Kreuz Kilisesi, Oldenburg (Kreuz Kilisesi)
Kapak sayfası: Büyük kapak resmi – St. Elisabeth Kilisesi, Hude (Hergen Deuter)	

Künye:

Yayınlayanlar:

Oldenburg Protestan-Lutheryan Kilisesi
Münster Episkoposluk İdaresi, Vechta

Bu broşürün hazırlanmasına katkıda bulunanlar:

Dr. Martin Feltes, Brigitte Gläser, Olaf Grobleben,
Dirk-Michael Gröttsch, Dr. Ludger Heuer, Johannes Hönemann,
Kathrin Nele Jansen, Kathrin Kämena, Dr. Ludger Kaulig,
Dr. Daniela Koeppler, Anja Kramer, Dr. Gabriele Lachner,
Michael Munzel, Holger Ossowski, Holger Rauer,
Albert Schad, Sabine Schlösser und Dr. Tim Unger

Türkçeye tercüme: Robert Kaya, Linz

İslami açıdan önerileri ve destekleri açısından

Prof. Dr. Habib El Mallouki'ye (Institut für Islamische Theologie,
Universität Osnabrück) teşekkür ederiz.

Kilise tanıtım rehberi "Offene Kirchen" (2005) adlı eserim
örnek olarak kullanılmasına izin vermesinden dolayı
Freiburg Başepiskoposluğu'na teşekkür ederiz.

Dizayn: Ute Packmohr, Delmenhorst

Almanca orijinal versiyon: "Willkommen in unseren Kirchen": 2017

Türkçe versiyon: 2018

Baskı: Gegendruck GmbH, Oldenburg

Oldenburg bölgesi Protestan-Lutheryan Kilisesi ve Münster Episkoposluk Bölgesi'nin
cemaatleri ve kurumları bu broşürü ücretsiz olarak sipariş edebilirler. Bunun ötesinde
broşür tanesi 2.- Euro üretim gideri ve posta giderleri karşılığında sipariş edilebilir.

Sipariş adresleri:

Ev.-Luth. Kirche in Oldenburg
Büro des Bischofs
Philosophenweg 1
26121 Oldenburg
Telefon: 0441 7701-111
E-Mail: bischofsbuero@kirche-oldenburg.de

Bischöflich Münstersches Offizialat
Sekretariat Offizial und Weihbischof
Bahnhofstraße 6
49377 Vechta
Telefon: 04441 872-112
E-Mail: info@bmo-vechta.de